

VII БЎЛИМ.

НАЗОРАТ ҚИЛИНАДИГАН ЧЕТ ЭЛ КОМПАНИЯЛАРИНИНГ ФОЙДАСИГА СОЛИҚ СОЛИШ ШАРТЛАРИ ВА УМУМИЙ ҚОИДАЛАРИ

26-боб. Назорат қилинадиган чет эл компанияларининг
foyдасига солиқ солишнинг умумий қоидалари

203-модда. Назорат қилинадиган чет эл компанияларининг фойдасига солинадиган солиқни тўловчи шахслар

Агар ушбу бўлимда бошқача қоида белгиланмаган бўлса, Ўзбекистон Республикасининг солиқ резидентлари назорат қилинадиган чет эл компанияларининг тақсимланмаган фойдасидан ушбу Кодексда белгиланган тартибда солиқ тўлаши шарт.

Чет эл компанияларини назорат қилинадиган чет эл компаниялари деб эътироф этиш тартиби ҳамда юридик ва жисмоний шахсларни бундай чет эл компанияларини назорат қилувчи шахслар деб эътироф этиш тартиби ушбу Кодекснинг тегишинча [39](#) ва [40-моддаларида](#) белгиланади.

Агар Ўзбекистон Республикасининг солиқ резиденти назорат қилинадиган чет эл компаниясини назорат қилувчи шахс деб эътироф этилса, у ушбу назорат қилинадиган чет эл компаниясининг тақсимланмаган фойдасини ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солиниши лозим бўлган ўз даромадлари

таркибига киритиши шарт. Юридик шахслар мазкур тақсимланмаган фойдани фойда солиғи базасига, жисмоний шахслар эса — жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи базасига киритади.

Ушбу модданинг [учинчи қисмида](#) назарда тутилган қоидалар ҳар бир назорат қилинадиган чет эл компаниясига нисбатан унинг ҳар бир назорат қилувчи шахси томонидан алоҳида қўлланилади.

Ушбу Кодекснинг [204-моддасида](#) назарда тутилган ҳолларда назорат қилинадиган чет эл компанияларининг тақсимланмаган фойдаси ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солишдан озод қилинади.

204-модда. Назорат қилинадиган чет эл компанияларининг фойдасини солиқ солишдан озод қилиш

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдаси, агар ушбу чет эл компаниясига нисбатан қуйидаги шартлардан ҳеч бўлмаганда биттаси бажарилса, ушбу модда қоидалари ҳисобга олинган ҳолда, ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солишдан озод қилинади:

1) у ўзи ташкил қилинган чет давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ нотижорат ташкилоти бўлиб, олинган фойдани (даромадни) акциядорлар (иштирокчилар, таъсисчилар) ёки бошқа шахслар ўртасида тақсимламайдиган бўлса;

2) у актив чет эл компанияси ёки актив чет эл холдинг компанияси бўлса;

3) ушбу чет эл компанияси учун даромадларни (фойдани) бундай компания доимий жойлашган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ молиявий йил учун молиявий ҳисобот тузиладиган давр якунлари бўйича ушбу Кодекснинг [207-моддасига](#) мувофиқ аниқланадиган солиқ солишнинг самарали ставкаси ушбу Кодекснинг [337-моддаси](#) 12-бандида кўрсатилган фойдадан олинадиган солиқ ставкаси миқдоридан кам бўлмаган миқдорни ташкил этса;

4) у чет давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ банк ёки суғурта фаолиятини амалга ошириш учун лицензия ёхуд бошқа махсус рухсатнома асосида фаолият юритадиган банк ёки суғурта ташкилоти бўлса.

Ушбу модда биринчи қисмининг [2-бандида](#) кўрсатилган назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдаси, агар бундай чет эл компанияси доимий жойлашган давлат (ҳудуд) ушбу Кодекснинг 181-моддаси [учинчи](#) ва [тўртинчи қисмларида](#) назарда тутилган офшор юрисдикциялар рўйхатига киритилмаган бўлса, ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солишдан озод қилинади.

Ушбу модданинг биринчи қисми [3](#) ва [4-бандларида](#) кўрсатилган назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдаси, агар Ўзбекистон Республикаси билан солиқ солиш масалалари бўйича

халқаро шартномаси мавжуд бўлган давлат (ҳудуд) бундай чет эл компанияси доимий жойлашган ер бўлса, ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солишдан озод қилинади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясини актив чет эл компанияси ёки актив чет эл холдинг компанияси деб эътироф этиш қоидалари ушбу Кодексининг [205-моддасида](#) белгиланади.

Фойда солиғи бўйича даромадга (фойдага) солиқ солишнинг самарали ставкасини ҳисоб-китоб қилиш қоидалари ушбу Кодексининг [207-моддасида](#) белгиланади.

Актив чет эл холдинг компаниясининг фойдаси ушбу Кодексининг [205-моддасида](#) кўрсатилган Ўзбекистон Республикасининг юридик шахси — бундай актив чет эл холдинг компаниясини назорат қилувчи шахс учун солиқ солишдан озод қилинади. Мазкур актив чет эл холдинг компаниясининг фойдаси Ўзбекистон Республикасининг ушбу юридик шахсида — ушбу актив чет эл холдинг компаниясини назорат қилувчи шахсда бевосита ёки билвосита иштирок этувчи ушбу чет эл холдинг компаниясини назорат қилувчи бошқа шахсларда ҳам озод қилинади. Ушбу фойда бундай шахсларнинг мазкур назорат қилувчи шахсда иштирок этиш улушига мувофиқ миқдорда солиқ солишдан озод қилинади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясини фойда солиғи солишдан ушбу модданинг [биринчи қисмида](#)

белгиланган асосларга кўра ушбу Кодексга мувофиқ озод қилиш ҳуқуқи ҳужжат билан тасдиқланиши керак. Мазкур ҳуқуқни тасдиқлаш учун ушбу назорат қилинадиган чет эл компаниясини назорат қилувчи шахс бўлган солиқ тўловчи ўзи ҳисобга олинган жойдаги солиқ органига бундай солиқдан озод қилиш шартларига риоя қилинишини тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этади. Бу ҳужжатлар ушбу Кодексининг 209-моддаси иккинчи — бешинчи қисмларида назарда тутилган муддатда тақдим этилади ва унинг назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдасини солиқ солишдан озод қилиш ҳуқуқини берувчи шартларга риоя этилишини тасдиқлаш учун зарур бўлган қисми давлат тилига таржима қилиниши лозим.

205-модда. Актив чет эл компаниялари ва актив чет эл холдинг компаниялари

Ўзининг молиявий ҳисоботи маълумотларига кўра молия йилида пассив фаолиятдан олинган даромадларининг улуши кўрсатилган давр учун даромадларининг умумий суммасида 20 фоиздан кўп бўлмаган миқдорни ташкил этган чет эл юридик шахси ушбу Кодексининг мақсадида актив чет эл компанияси деб эътироф этилади.

Устав фондида (устав капиталида) Ўзбекистон Республикаси юридик шахси бўлган назорат қилувчи шахсининг бевосита иштирок этиш улуши кетма-кет

келадиган камида уч юз олтмиш беш календарь кун ичида камида 75 фоизни ташкил этган чет эл юридик шахси ушбу Кодекснинг мақсадида чет эл холдинг компанияси деб эътироф этилади.

Агар чет эл холдинг компаниясига нисбатан қуйидаги шартларга бир вақтнинг ўзида риоя қилинса, ушбу чет эл холдинг компанияси ушбу Кодекснинг мақсадида актив чет эл холдинг компанияси деб эътироф этилади:

1) унинг пассив фаолиятдан олинган даромадларининг (бундан актив чет эл компаниясидан олинган дивидендлар мустасно) улуши молия йилида молиявий ҳисобот маълумотларига кўра ўз даромадлари умумий суммасининг 5 фоизидан ошмаса;

2) ушбу қисмнинг [1-бандида](#) кўрсатилган улушни ҳисоб-китоб қилишда дивидендлари пассив фаолиятдан олинган даромадлар таркибидан чиқариладиган ҳар бир актив чет эл компаниясининг устав фондида (устав капиталида) унинг бевосита иштирок этиш улуши кетма-кет келадиган камида уч юз олтмиш беш календарь кун ичида камида 50 фоизни ташкил этса.

Ушбу модданинг мақсадида молия йили деганда, чет эл юридик шахси ташкил этилган давлатнинг қонун ҳужжатларига мувофиқ молиявий ҳисобот тузиладиган вақт даври молиявий йил, унинг молиявий ҳисоботи деганда эса ушбу юридик шахсининг консолидация қилинмаган молиявий ҳисоботи тушунилади.

Қайси фаолият турини амалга оширишдан олинган даромад солиқ солиш мақсадида пассив фаолиятдан олинган даромад деб қаралиши ушбу Кодекснинг [206-моддасига](#) мувофиқ аниқланади.

206-модда. Актив ва пассив фаолиятдан олинадиган даромадлар

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг даромадларини аниқлашда ушбу Кодекснинг мақсадида унинг қуйидаги даромадлари ҳисобга олинади:

1) ушбу чет эл компанияси томонидан олинган дивидендлар;

2) юридик шахсларнинг, бошқа шахсларнинг ёки улар бирлашмаларининг фойдасини ёки мол-мулкини тақсимлаш натижасида, шу жумладан уларни тугатиш чоғида тақсимлаш натижасида олинадиган даромадлар;

3) ҳар қандай турдаги қарз мажбуриятлари бўйича, шу жумладан фойдада иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлган облигациялар ва айирбошланадиган облигациялар бўйича фоизли даромад;

4) роялти;

5) чет эл ҳуқуқи бўйича юридик шахс бўлмаган чет эл ташкилотида акцияларни (улушларни) реализация қилишдан ва (ёки) ҳуқуқларни бошқа шахсга ўтказишдан олинадиган даромадлар;

6) муддатли битимларнинг молиявий воситаларига (ҳосила молиявий воситаларига) доир операциялар бўйича даромадлар;

7) кўчмас мулкни реализация қилишдан олинadиган даромадлар;

8) мол-мулкни ижарага ёки иккиламчи ижарага беришдан олинadиган даромадлар, шу жумладан лизинг операцияларидан олинadиган даромадлар, бундан денгиз ёки ҳаво кемаларини ва (ёки) транспорт воситаларини, шунингдек халқаро ташишларда фойдаланиладиган контейнерларни ижарага ёки иккиламчи ижарага беришдан олинadиган даромадлар мустасно. Бунда лизинг олувчи томонидан лизинг предмети олиш ва ундан фойдаланиш билан боғлиқ лизинг операцияларидан олинadиган даромад лизинг тўловининг лизинг берувчига лизингга берилган мол-мулк қийматини тўлашни чиқариб ташланган ҳолдаги барча суммасидан келиб чиқиб ҳисоб-китоб қилинади;

9) инвестиция пай фондларининг инвестиция пайларини реализация қилишдан (шу жумладан тўланишидан) олинadиган даромадлар;

10) маслаҳат бериш, юридик, бухгалтерлик, аудиторлик, инжиниринг, реклама, маркетинг хизматлари, ахборотга ишлов бериш хизматлари кўрсатишдан, шунингдек илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини амалга оширишдан олинadиган даромадлар;

11) ходимларни тақдим этишга оид хизматлардан олинадиган даромадлар;

12) ушбу модда биринчи қисмининг 1 — 11-бандларида кўрсатилган даромадларга ўхшаш бўлган бошқа даромадлар;

13) бошқа даромадлар.

Ушбу Кодекснинг мақсадида ушбу модданинг биринчи қисми 1 — 12-бандларида кўрсатилган даромадлар пассив фаолиятдан олинадиган даромадлар деб, ушбу модданинг биринчи қисми 13-бандида кўрсатилган даромадлар актив фаолиятдан олинадиган даромадлар деб эътироф этилади.

Агар бунда чет эл компаниясининг асосий фаолияти ушбу модда биринчи қисмининг 3-бандида кўрсатилган даромадларни олишга йўналтирилган бўлса ва чет давлатнинг (ҳудудининг) қонун ҳужжатларига мувофиқ махсус лицензия асосида амалга оширилса, кўрсатилган даромадлар актив фаолиятдан олинадиган даромадлар жумласига киритилиши мумкин. Хусусан, банклар учун бундай даромадлар актив фаолиятдан олинадиган даромадлар деб эътироф этилади.

207-модда. Даромадларга (фойдага) солиқ солишнинг самарали ставкаси

Чет эл компанияси мансуб бўлган давлат (ҳудуд) қонун ҳужжатларига мувофиқ чет эл компанияси ва

унинг алоҳида бўлинмалари томонидан ҳисоблаб чиқарилган даромад (фойда) солиғи ҳамда бундай даромадларнинг тўлов манбаида ушбу компания даромадларидан (фойдасидан) ушлаб қолинган даромад (фойда) солиғи суммасининг чет эл компаниясининг унинг алоҳида бўлинмалари билан биргаликдаги даромадининг (фойдасининг) умумий суммасига нисбати чет эл компаниясининг даромадларига (фойдасига) солиқ солишнинг самарали ставкаси ҳисобланади.

Даромад (фойда) солиғи суммасини ҳисоб-китоб қилиш чоғида солиқ тўловчи чет эл компаниясининг унинг алоҳида бўлинмалари билан биргаликдаги даромадининг (фойдасининг) умумий суммасини ҳисоб-китоб қилиш чоғида инобатга олинган даромадлар (фойда) жумласига кирувчи ва чет эл ташкилотининг чет эл компанияси мансуб бўлган давлат (ҳудуд) қонун ҳужжатларига мувофиқ ҳисоблаб чиқарилиши ва (ёки) чет эл компаниясининг унинг алоҳида бўлинмалари билан биргаликдаги даромадининг (фойдасининг) умумий суммаси ҳисоблаб чиқарилган даврдан фарқ қилувчи бошқа даврларда ушлаб қолиниши лозим бўлган солиқлар суммасига тузатиш киритишга ҳақли.

Агар солиқ даври якунлари бўйича чет эл компаниясида даромадлар мавжуд бўлмаса ёки даромадининг (фойдасининг) умумий суммаси манфий ёхуд нолга тенг бўлса, самарали солиқ ставкасини

ҳисоб-китоб қилиш амалга оширилмайди, назорат қилинадиган чет эл компанияси эса ушбу Кодекснинг 204-моддаси биринчи қисмида назарда тутилган шартларни қаноатлантирувчи деб эътироф этилади.

208-модда. Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдасини солиқ солишда ҳисобга олиш тартиби

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг ушбу Кодекснинг XI бўлимига мувофиқ ҳисоб-китоб қилинган фойдаси (зарари) суммаси ушбу Кодекснинг мақсадида мазкур компаниянинг фойдаси (зарари) деб эътироф этилади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдасини ҳисоблаб чиқаришда ушбу Кодекснинг XI бўлимида назарда тутилган, хусусан, ушбу чет эл компанияси доимий жойлашган давлат (ҳудуд) билан халқаро битим мавжудлигидан келиб чиқадиган хусусиятлар ҳисобга олинади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдаси бундай компания мансуб бўлган давлат (ҳудуд) қонун ҳужжатларига мувофиқ молиявий ҳисобот тузиладиган йилдан кейинги календарь йилда ушбу чет эл компанияси томонидан тўланган дивидендлар миқдорига, ушбу молиявий ҳисобот тузиладиган молиявий йил давомида тўланган оралик дивидендлар ҳисобга олинган ҳолда камаяди.

Агар назорат қилинадиган чет эл компаниясининг молиявий ҳисоботи у мансуб бўлган давлат (ҳудуд)

қонун ҳужжатларига мувофиқ тузилмаса, ушбу банд мақсадида календарь йил қўлланилади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдасини аниқлашда Ўзбекистон Республикасининг юридик шахслари тўлов манбаи бўлган дивидендлар тарзидаги даромадлар, агар ушбу назорат қилинадиган чет эл компаниясини назорат қиладиган шахс бундай даромадларга нисбатан ҳақиқатда ҳуқуққа эга бўлса ва бундай даромадлар ҳисобидан солиқ тўлашдан озод қилинган бўлса ёхуд уларни ушбу Кодексга мувофиқ мустақил равишда тўлаган бўлса, ҳисобга олинмайди.

Агар назорат қилинадиган чет эл компанияси юридик шахс ташкил этмаган чет эл тузилмаси бўлса, унинг фойдаси ушбу чет эл компаниясининг назорат қилувчи шахслари ва (ёки) унинг таъсис ҳужжатларига мувофиқ бенефициарлар деб эътироф этилган бошқа шундай шахслар фойдасига тақсимланган фойда миқдорига камаяди.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг ушбу Кодексга мувофиқ аниқланадиган тақсимланмаган фойдаси, ушбу компанияни назорат қилувчи шахс деб эътироф этиладиган солиқ тўловчи томонидан олинган даромадларга тенглаштирилади. Бундай даромадлар назорат қилувчи шахсларда назорат қилувчи шахс юридик ёки жисмоний шахс эканлигига боғлиқ равишда фойда солиғи ёки жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи бўйича солиқ базасини аниқлашда инобатга олинади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг тақсимланмаган фойдаси назорат қилувчи шахсда солиқ базасини аниқлашда назорат қилувчи шахснинг ушбу компанияда фойдани тақсимлаш ҳақидаги қарор қабул қилинган санадаги ҳолатга кўра иштирок этиши улушига мувофиқ бўлган улушда ҳисобга олинади.

Агар фойдани тақсимлаш ҳақидаги қарор бундай компания мансуб бўлган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ молия йили учун молиявий ҳисобот тузиладиган давр охирига тўғри келадиган йилнинг 31 декабрига қадар қабул қилинмаган бўлса, мазкур фойда назорат қилувчи шахснинг тегишли даврнинг охиридаги иштирок этиши улушига тўғри келадиган улушда ҳисобга олинади.

Агар назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдадаги улушини мазкур усулда аниқлаш имкони бўлмаса, унинг фойдаси назорат қилувчи шахсда солиқ базасини аниқлашда ҳақиқатда шундай фойдага (даромадга) доир ҳуқуққа эга бўлган шахслар ўртасида ушбу фойда тақсимланган тақдирда у ҳуқуққа эга бўлган (эга бўладиган) фойда суммасидан келиб чиққан ҳолда ҳисобга олинади.

Агар назорат қилувчи шахс назорат қилинадиган чет эл компаниясида унинг назорат қилувчи шахслари бўлган ва Ўзбекистон Республикасининг резидентлари томонидан эътироф этиладиган юридик шахслар орқали билвосита иштирок этса, у ҳолда ушбу назорат қилинадиган чет эл компаниясининг мазкур назорат

қилувчи шахсда ҳисобга олинадиган фойдаси бошқа назорат қилувчи шахсларда ҳисобга олиниши лозим бўлган фойда суммасига камаяди. Бундай камайтириш мазкур назорат қилувчи шахснинг билвосита иштироки назорат қилинадиган чет эл компаниясида қайси юридик шахс орқали амалга оширилаётган бўлса, назорат қилувчи шахснинг ана шу юридик шахсда иштирок этиш улушига мутаносиб улушда амалга оширилади.

Агар бунда назорат қилинадиган чет эл компаниясининг назорат қилувчи шахсда солиқ базасини аниқлашда ҳисобга олиниши лозим бўлган фойдасининг суммаси нолга тенг бўлса, солиқ тўловчи уни фойда солиғи (жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи) бўйича солиқ декларациясида акс эттирмайди.

Назорат қилувчи шахс қуйидаги ҳужжатлар илова қилинган ҳолда солиқ бўйича солиқ ҳисоботини тақдим этади, бунда ушбу солиқ бўйича солиқ базасини аниқлашда мазкур шахс томонидан назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдаси ҳисобга олинади:

1) назорат қилинадиган чет эл компаниясининг солиқ ҳисоботи тақдим этилган солиқ бўйича солиқ базасини аниқлашда фойда ҳисобга олинган давр учун молиявий ҳисоботи ёки молиявий ҳисобот мавжуд бўлмаган тақдирда бошқа ҳужжатлар;

2) агар ушбу назорат қилинадиган чет эл компанияси мансуб бўлган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига ёки таъсис (корпоратив) ҳужжатларига мувофиқ бу молиявий ҳисоботнинг аудитини мажбурий равишда ўтказиш белгиланган бўлса ёки аудит чет эл ташкилоти томонидан ихтиёрий равишда амалга оширилса, ушбу қисмнинг [1-бандида](#) кўрсатилган назорат қилинадиган чет эл компаниясининг молиявий ҳисоботи бўйича аудиторлик хулосаси.

Ушбу модданинг [ўн учинчи қисмида](#) кўрсатилган, чет тилида тузилган ҳужжатлар (уларнинг нусхалари) давлат тилига таржима қилинган бўлиши керак.

Агар молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосасини солиқ ҳисоботини тақдим этиш билан бир вақтда тақдим этиш мумкин бўлмаса, молиявий ҳисобот назорат қилинадиган чет эл компаниялари тўғрисидаги билдиришномада молиявий ҳисобот бўйича аудиторлик хулосаси тузилган сана сифатида акс этган кундан эътиборан бир ойдан кечиктирилмаган муддатда тақдим этилади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдаси, агар унинг ушбу Кодекснинг [XI бўлимига](#) мувофиқ ҳисоб-китоб қилинган миқдори уч юз миллион сўмдан ортиқни ташкил этса, тегишли солиқ бўйича солиқ даври учун солиқ базасини ушбу модданинг [биринчи](#) ва [иккинчи қисмларига](#) мувофиқ аниқлашда ҳисобга олинади.

Агар назорат қилинадиган чет эл компанияси молия йили якунлари бўйича фойдани (тўлиқ ёки қисман) ўз давлати (ҳудуди) қонун ҳужжатларида ушбу фойдани устав капиталини кўпайтириш учун йўналтириш мажбурияти белгиланганлиги туфайли иштирокчилар (пайчилар, ишончли вакиллар ёки бошқа шахслар) ўртасида тақсимлай олмаса, бундай фойда назорат қилувчи шахсда солиқ базасини аниқлашда ҳисобга олинмайди.

209-модда. Чет эл компанияларида иштирок этиш тўғрисидаги ва назорат қилинадиган чет эл компаниялари ҳақидаги хабарномалар

Ўзбекистон Республикаси солиқ резидентлари бўлган солиқ тўловчилар ушбу Кодексда назарда тутилган ҳолларда ва тартибда солиқ органини қуйидагилар тўғрисида хабардор қилади:

чет эл юридик шахси фаолиятида ўзининг иштирок этиши тўғрисида (юридик шахс ташкил этмаган ҳолда чет эл тузилмаларини таъсис этиш ҳақида);

чет эл компанияларининг назорат қилувчи шахслари ҳисобланган назорат қилинадиган чет эл компаниялар ҳақида.

Чет эл юридик шахслари фаолиятида иштирок этиш тўғрисидаги хабарнома шундай чет эл юридик шахсида бундай хабарномани тақдим этиш учун асос бўлган иштирок этиш юзага келган (улуш ўзгарган)

санадан эътиборан бир ойдан кечиктирилмаган муддатда тақдим этилади.

Назорат қилинадиган чет эл компаниялари тўғрисидаги хабарнома назорат қилинадиган чет эл компанияси фойдасининг улуши ушбу Кодекснинг [208-моддасига](#) мувофиқ назорат қилувчи шахсда ҳисобга олиниши керак бўлган солиқ давридан кейинги йилнинг 20 мартидан кечиктирилмаган муддатда тақдим этилади.

Агар чет эл ташкилотлари фаолиятида иштирок этиш тўғрисидаги хабарнома тақдим этилганидан кейин бундай хабарномани тақдим этиш учун асослар ўзгармаган бўлса, такрорий хабарномалар тақдим этилмайди.

Чет эл ташкилотлари фаолиятида иштирок этиш тугатилган тақдирда, солиқ тўловчи иштирок этиш тугатилган санадан эътиборан бир ойдан кечиктирилмаган муддатда солиқ органини бу ҳақда хабардор қилади.

Солиқ тўловчилар чет эл юридик шахслари фаолиятида иштирок этиш тўғрисидаги хабарномаларни ва назорат қилинадиган чет эл компаниялари ҳақидаги хабарномаларни ўзи ҳисобга олинган жойдаги солиқ органига тақдим этади.

Чет эл юридик шахсларида иштирок этиш тўғрисидаги хабарномалар ва назорат қилинадиган чет эл компаниялари ҳақидаги хабарномалар солиқ

органига электрон шаклда тақдим этилади. Жисмоний шахс бўлган солиқ тўловчилар мазкур хабарномаларни қоғозда тақдим этишга ҳақлидир.

Чет эл юридик шахсларида иштирок этиш тўғрисидаги хабарномаларнинг ва назорат қилинадиган чет эл компаниялари ҳақидаги хабарномаларнинг шакллари, шунингдек уларни тўлдириш ҳамда тақдим этиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан тасдиқланади.

Чет эл юридик шахсларида иштирок этиш тўғрисидаги хабарнома қуйидаги ахборотни ўз ичига олиши керак:

1) хабарномани тақдим этиш учун асослар юзага келган сана;

2) солиқ тўловчи ундаги иштироки ҳақида (унинг таъсис этилганлиги ҳақида) хабарнома тақдим этган чет эл юридик шахсининг (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасининг) номи;

3) рўйхатдан ўтказилган (инкорпорация қилинган) давлатда (ҳудудда) чет эл юридик шахсига берилган рўйхатдан ўтказилганлик рақами, ушбу чет эл юридик шахсининг рўйхатдан ўтказилган (инкорпорация қилинган) давлатда (ҳудудда) солиқ тўловчи сифатидаги коди — улар мавжуд бўлган тақдирда;

4) солиқ тўловчининг чет эл юридик шахсида иштирок этиш улуши, башарти билвосита иштирок этиш мавжуд бўлса, солиқ тўловчининг чет эл юридик шахсида иштирок этиш тартибини қуйидаги ахборотни кўрсатган ҳолда очиб бериш:

а) чет эл юридик шахси фаолиятида билвосита иштирок этиш амалга оширилаётган ҳар бир кейинги юридик шахсга нисбатан — ушбу қисмнинг [2](#) ва [3-бандларида](#) назарда тутилган ахборот;

б) чет эл юридик шахси фаолиятида билвосита иштирок этиш амалга оширилаётган ҳар бир кейинги юридик шахс фаолиятида иштирок этиш улуши;

5) чет эл юридик шахсида (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасида) иштирок этишнинг якунланиш санаси.

Назорат қилинадиган чет эл компаниялари тўғрисидаги хабарнома қуйидаги ахборотни ўз ичига олиши керак:

1) хабарнома тақдим этилаётган давр;

2) чет эл юридик шахсининг (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасининг) номи;

3) рўйхатдан ўтказилган (инкорпорация қилинган) давлатда (ҳудудда) чет эл юридик шахсига берилган рўйхатдан ўтказилганлик рақами, рўйхатдан ўтказилган (инкорпорация қилинган) давлатда (ҳудудда) ушбу чет эл юридик шахсининг солиқ тўловчи сифатидаги коди (кодлари) — улар мавжуд бўлган тақдирда;

4) чет эл юридик шахсининг (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасининг) у жойлашган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ молия йили учун молиявий ҳисоботи тузиладиган даврнинг охири куни бўлган сана;

5) чет эл юридик шахси мансуб бўлган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ молия йили учун молиявий ҳисобот тузилган сана, шунингдек у мансуб бўлган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ фойдадан (даромаддан) олинадиган солиқ бўйича солиқ даврининг тугалланиш санаси;

6) чет эл юридик шахсининг молия йили учун молиявий ҳисоботи бўйича аудиторлик хулосаси тузилган сана (ушбу юридик шахс мансуб бўлган давлатнинг (ҳудуднинг) қонун ҳужжатларига мувофиқ аудит мажбурий равишда ўтказилган тақдирда);

7) чет эл юридик шахсида солиқ тўловчининг иштирок этиши улуши, билвосита иштирок этиш мавжуд бўлганда чет эл юридик шахсида солиқ тўловчининг иштирок этиш тартибини қуйидаги ахборотни кўрсатган ҳолда очиб бериш:

а) билвосита иштирок этиш ўзи орқали амалга оширилаётган ҳар бир кейинги юридик шахсга нисбатан — ушбу қисмнинг [2](#) ва [3-бандларида](#) назарда тутилган ахборот;

б) билвосита иштирок этиш амалга оширилаётган ҳар бир кейинги юридик шахс фаолиятида иштирок этиш улуши;

8) солиқ тўловчини назорат қилинадиган чет эл компаниясининг назорат қилувчи шахси деб эътироф этиш учун асосларнинг тавсифи;

9) назорат қилинадиган чет эл компаниясининг фойдасини ушбу Кодексга мувофиқ солиқ солишдан озод қилиш учун асосларнинг тавсифи.

Чет эл юридик шахсларида иштирок этиш тўғрисида тақдим этилган хабарномадаги ёки назорат қилинадиган чет эл компаниялари ҳақидаги хабарномадаги маълумотларнинг тўлиқ эмаслиги, уларни тўлдиришда йўл қўйилган ноаниқликлар ёхуд хатолар аниқланганда солиқ тўловчи аниқлаштирилган хабарномани тақдим этишга ҳақли.

Солиқ органида солиқ тўловчи чет эл компаниясининг (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасининг) назорат қилувчи шахси эканлиги, лекин солиқ органига ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган хабарномани юбормаганлиги ҳақида ахборот мавжуд бўлганда, солиқ органи зарур тушунтиришларни тақдим этиш ёки ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган хабарномани топшириш ҳақидаги талабномани ушбу солиқ тўловчига юборади.

Талабнома солиқ тўловчига, хусусан, Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларига мувофиқ солиқ мақсадида ахборот алмашиш доирасида чет давлатларнинг ваколатли органларидан ахборот олишда, шу жумладан ушбу Кодекснинг 40-моддаси биринчи қисмида кўрсатилмаган ҳолларда юборилади. Мазкур талабнома олинган санадан эътиборан йигирма календарь кун ичида солиқ тўловчи томонидан бажарилиши лозим.

Солиқ органининг талабномаси қуйидаги ахборотни ўз ичига олган бўлиши керак:

- 1) хабар юборилаётган солиқ тўловчининг номи;
- 2) солиқ органида солиқ тўловчи қайси чет эл юридик шахсларини назорат қилувчи шахс эканлиги тўғрисида далолат берувчи ахборот мавжуд бўлса, ўша чет эл юридик шахсларининг (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмаларининг) номи;
- 3) рўйхатдан ўтказилган (инкорпорация қилинган) давлатда (ҳудудда) чет эл юридик шахсига берилган рўйхатдан ўтказилганлик рақами, ушбу чет эл юридик шахсининг рўйхатдан ўтказилган (инкорпорация қилинган) давлатдаги (ҳудуддаги) солиқ тўловчи сифатидаги коди (кодлари) — улар мавжуд бўлган тақдирда;
- 4) солиқ тўловчини чет эл юридик шахсининг (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасининг) назорат қилувчи шахси деб эътироф

этиш учун солиқ органида мавжуд асосларнинг тавсифи.

Солиқ тўловчи солиқ органига юборилган талабномада баён этилган фактларга тааллуқли тушунтиришларни тақдим этиб, тушунтиришлар билан бир вақтда уни чет эл юридик шахсини назорат қилувчи шахс деб эътироф этиш учун асослар мавжуд эмаслиги ҳақида далолат берувчи ҳужжатларни қўшимча равишда тақдим этишга ҳақли.

Солиқ органи солиқ тўловчи томонидан тақдим этилган тушунтиришларни ва ҳужжатларни кўриб чиқиши шарт.

Агар тақдим этилган тушунтиришлар ва ҳужжатлар кўриб чиқилганидан кейин ёхуд улар мавжуд бўлмаган тақдирда солиқ органи солиқ тўловчини чет эл юридик шахсини (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасини) назорат қилувчи шахс деб эътироф этиш учун асосларни аниқласа, солиқ органининг мансабдор шахси ушбу солиқ тўловчига бундай шахсни назорат қилувчи шахс деб эътироф этиш учун шундай шахс томонидан назорат қилинадиган чет эл компаниялари ҳақидаги хабарномани юборади. Мазкур хабарнома ушбу модда ўнинчи қисмининг [8-бандида](#) назарда тутилган ахборотни ўз ичига олган бўлиши керак.

Ўзига хабарнома юборилган шахс мазкур хабарнома юзасидан у олинган санадан эътиборан уч ой ичида судга шикоят қилишга ҳақли. Бунда мазкур шахс

тегишли ариза судга берилган пайдан эътиборан уч кун ичида ушбу факт ҳақида солиқ органини хабардор қилади.

Ўзига хабарнома юборилган шахс хабарнома юзасидан низолашиш ҳақидаги аризани кўриб чиқиш натижалари бўйича қабул қилинган суд ҳужжати қонуний кучга киргунига қадар ушбу Кодекснинг мақсадида чет эл юридик шахсини (юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги чет эл тузилмасини) назорат қилувчи шахс деб эътироф этилиши мумкин эмас.

Агар шахс ўзи назорат қиладиган чет эл компаниялари тўғрисида ўз манзилига юборилган хабарнома устидан шикоят бермаган бўлса, мазкур хабарнома олинган санадан эътиборан уч ой ўтгач ушбу шахс ўзини чет эл компаниясини назорат қилувчи шахс деб эътироф этган ҳисобланади. Бунда мазкур шахс учун ушбу Кодекснинг назорат қилинадиган шахсларга нисбатан қўлланиладиган қоидалари татбиқ этилади.